

55): «Договори або угоди, належним чином ратифіковані і ухвалені, мають силу, що перевищує силу внутрішніх законів, з моменту опублікування їх за умови застосування кожної угоди чи договору іншою стороною». Англійська правова доктрина також виходить із визнання «існування загальної згоди на те, що... міжнародне право є частиною права Англії». Навіть більше: «всі права, повноваження, обов'язки, відповідальність, обмеження, які встановлюються Договорами чи виникають з них повинні застосовуватися в Об'єднаному Королівстві без подальших законодавчих актів і бути включені в його право». Згідно з розділом 2 ст. 6 Конституції США, «договори, які укладені чи будуть укладені Сполученими Штатами, є верховним правом країни».

Як правило, міжнародна правова норма стає джерелом внутрішнього права іноземних держав при її інкорпорації шляхом рецесії чи імплементації в вітчизняне законодавство, хоча можлива її безпосередня дія. Велика кількість міжнародних договорів навіть містять вказівку на обов'язковість відповідних змін у вітчизняних законах країн-учасників. Конституція України чітко говорить у ст. 9, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною вітчизняного законодавства, національної системи права. Норми нашого законодавства допускають наявність колізії між вітчизняним законом і міжнародними нормами, при чому це протиріччя вирішується на користь міжнародної норми. Таким чином, в сучасній науці і юридичній практиці панує концепція пріоритету міжнародного-правової норми над внутрішньодержавною. Так, ст. 27 Віденської Конвенції про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 року вказує на те, що держава-учасник договору «не може посилаватися на положення свого внутрішнього права в якості виправдання невиконання нею договору».

Застосовуючи норми міжнародного права чи норми, які інкорпоровані в вітчизняне законодавство, безумовно стикаємося з проблемою з'ясування їх змісту. Найчастіше офіційне тлумачення норм міжнародного права міститься тільки в рішеннях відповідних міжнародних судів. У зв'язку з цим на сьогодні актуальнішою проблемою є питання щодо юридичної сили рішень міжнародних судів із застосування міжнародно-правових норм, що мають силу для України.

Безперечно, 17 липня 1997 року в Україні було вирішальним і значним днем для української правової системи. Саме в цей день був прийнятий Закон України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основних свобод 1950 року, Першого протоколу і протоколів № 2, 4, 7 до Конвенції». В першому пункті цього Закону зазначається, що Україна визнає дію ст. 46 Конвенції, а відповідно визнає обов'язкову юрисдикцію Європейського Суду з прав людини з усіх питань, що стосуються тлумачення і застосування Конвенції. Отже, конвенція була належним конституційним чином ратифікована і доведена до загального відома українською мовою шляхом друку в «Офіційному віснику України».

Роль конституційного права в забезпеченні прав споживачів

Тищенко Ю.В., кандидат юридичних наук, доцент кафедри господарсько-правових дисциплін ННІПП НАВС

Забезпечення прав споживачів – це обов'язок демократичної, соціальної і правової держави та один із критеріїв визначення її як країни з ринковою економікою. Воно має важливе значення для функціонування та розвитку

особистості, оскільки з ним пов'язується можливість реалізації багатьох інших прав і свобод. Саме тому Закон України «Про захист прав споживачів» було прийнято ще 12 травня 1991 р. З того часу в Україні було в основному сформовано законодавчу базу з питань забезпечення прав споживачів, що складається з нормативно-правових актів, які містять норми різних галузей права: конституційного, адміністративного, цивільного, господарського, кримінального тощо.

Суспільні відносини, що складаються у сфері забезпечення прав споживачів, мають складний соціально-економічний зміст, у зв'язку з чим вони регулюються нормами багатьох галузей публічного і приватного права.

За останні роки в Україні розроблено ряд наукових праць, пов'язаних із забезпеченням чи захистом прав споживачів, серед яких, зокрема, дослідження Л. М. Іваненко, Т. О. Кагала, С. О. Косінова, Г. А. Осетинської, О. П. Письменної, Л. Р. Левчук, проте в них зазначені питання аналізувалися з позицій адміністративного, цивільного чи господарського права. Водночас деякі із зазначених науковців (Кагал Т. О., Осетинська Г. А.) наголошували на тому, що суспільні відносини у зазначеній сфері регулюються й нормами конституційного права.

З прийняттям Конституції України 1996 р. суспільні відносини у сфері забезпечення прав споживачів стали об'єктом конституційного регулювання. Тому значний практичний і теоретичний інтерес становить питання про роль конституційного права у законодавчому забезпеченні прав споживачів, що зумовлює завдання вітчизняної конституційно-правової науки щодо здійснення аналізу проблеми конституційно-правового регулювання забезпечення прав споживачів. Водночас, її розробка є новим, недостатньо дослідженим напрямом наукового пошуку. У конституційно-правовій науковій літературі практично відсутні спеціальні дослідження, де б вона висвітлювалася.

Тривалий період правове регулювання суспільних відносин у споживчій сфері здійснювалося переважно нормами галузей приватного права, насамперед цивільного.

Однак із бурхливим розвитком ринкових відносин стало зрозуміло, і на це звертали увагу науковці, що цивільне право з його принципами рівності сторін, їх незалежності та автономії волі не спроможне надати повноцінний захист прав споживачів [1, с. 7].

Нерівність суб'єктів суспільних відносин у сфері захисту прав споживачів дала підстави зробити деяким науковцям висновок про те, що характерною ознакою цих відносин є наявність «сильної» і «слабкої» сторони: з одного боку виступають підприємці, що володіють не лише капіталом, а й певним обсягом необхідних фахових знань про свій товар (послугу), а з іншого – індивідуальний споживач (фізична особа), який змушений довіряти наданій інформації про товар або послугу [2, с. 11-12].

Зазначена ситуація зумовила необхідність залучення до охорони прав споживачів галузей публічного права. У різних країнах Європи (Франції, Німеччині, Великобританії, Швеції тощо) а також в США і Канаді були прийняті відповідні закони з цього питання (наприклад, Закон Франції «Про обманні дії та фальсифікацію продуктів та послуг» від 1 серпня 1905 року [1, с. 18, 105].

Пізніше положення, спрямовані на забезпечення прав споживачів, знайшли своє закріплення в конституціях багатьох держав: Конституції Норвезького Королівства від 17 травня 1814 року; Конституції Португальської Республіки від 2 квітня 1976 року; Конституції Іспанії від 27 грудня 1978 року;

Конституції Республіки Болгарія від 12 липня 1991 року; Конституції Республіки Польща від 2 квітня 1997 року тощо.

Подібні конституційно-правові заходи сприяли підвищенню ефективності забезпечення прав споживачів.

Суспільні відносини, що складаються у сфері забезпечення прав споживачів, мають складний, багатогранний соціально-економічний зміст, у зв'язку з чим вони прямо чи опосередковано регулюються нормами багатьох галузей публічного і приватного права. На наше переконання, провідну роль у законодавчому забезпеченні прав споживачів відіграє саме конституційне право.

Список використаних джерел:

1. Гражданское, торговое и семейное право капиталистических стран. Обязательственное право : сб. нормат. актов. / Под ред.: В. К. Пучинского, М. И. Кулагина. – М. : УДН, 1989. – 291 с.

2. Осетинська Г. А. Цивільно-правовий захист прав споживачів за законодавством України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Г. А. Осетинська. – К., 2006. – 14 с.

Методологічні аспекти розуміння категорії законності та дисципліни

Свиридюк Н.П., кандидат юридичних наук, доцент, докторант НАВС

Одним з елементів діяльності органів виконавчої влади, пов'язаним із законністю, є дисципліна, котру можна розуміти як певний порядок поведінки людей, що співвідноситься з нормами права та моралі, що склалися в суспільстві, чи вимогам організацій. Дисципліну (лат. disciplina) можна тлумачити також як певний порядок поведінки людей, що відповідає нормам права та моралі чи вимогам певної організації та встановлюється як обов'язкове для виконання суспільством у цілому чи для певної соціальної групи.

Різні аспекти законності та дисципліни в органах виконавчої влади досліджували такі автори, як М.І. Ануфрієв, О.М. Бандурка, В.С. Венедиктов, В.Г. Лихолоб, М.В. Парасюк, С.С. Сливка, В.І. Щербина. Значних суперечностей щодо визначення поняття законності та дисципліни в працях цих авторів не існує. Погляди раніше згаданих науковців з цього приводу узагальнив А.А. Стародубцев, який визначив законність у діяльності органів внутрішніх справ як такий режим їх функціонування, в процесі якого забезпечується точне та неухильне додержання (виконання) вимог Конституції України, законів та інших актів законодавства всіма службами та підрозділами, а також окремими працівниками в усіх напрямках, формах і методах діяльності.

Оскільки законність можна розглядати як статистику (сукупність норм законодавчих актів), а дисципліну – як динаміку законності (певні дії з виконання вимог норм і законодавчих актів), то ці поняття співвідносяться як загальне та конкретне. За допомогою законності та дисципліни як сукупності норм і методів публічного управління держава регулює суспільні відносини та забезпечує законослухняну поведінку об'єктів управління. Суть дисципліни в органах виконавчої влади передбачає дотримання законів, указів і розпоряджень Президента України, постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України, рішень судів, правил внутрішнього розпорядку, посадових інструкцій (статутів), наказів і розпоряджень керівників органів, начальників,